JO-uttalanden

Fråga om sekretesskyddets omfattning i taxeringsmål

I klagomål hos JO anförde en skattskyldig V. i huvudsak följande. Han hade i sin självdeklaration uppgivit viss inkomst av skogsbruk. TN taxerade honom för ett högre belopp och angav i underrättelse om avvikelse från deklarationen, att taxering skett i enlighet med inkomna kontrolluppgifter. V. bad då TO att få taga del av dessa kontrolluppgifter. TO vägrade under hänvisning till att taxeringen alltjämt låg på utredningsstadiet. V. ifrågasatte i sin klagoskrift om det varit riktigt att icke låta honom att taga del av kontrolluppgifterna.

I yttrande anförde TO. Med hänsyn till att V:s deklaration inte överensstämde med inkomna kontrolluppgifter hade han av V. begärt specifikation av skogsintäkterna. Han hade inte fått något svar. V. hade därför taxerats i enlighet med inkomna kontrolluppgifter. Till stöd för att han sedermera vägrat V. att taga del av kontrolluppgifterna åberopade TO 17 § sekretesslagen, vari stadgas:

Är det under pågående utredning rörande någons taxering av synnerlig vikt att innehållet i kontrolluppgift eller annan för taxeringskontroll enligt taxeringsförordningen avsedd handling icke kommer till den skattskyldiges kännedom, må myndighet, som innehar handlingen, vägra utlämna denna.

TO hade tillrått V. att kontakta 1:e TI. Han framhöll slutligen, att — såvitt han visste — hade RN eller annan myndighet icke utfärdat anvisningar för TO, som ofta saknade juridisk utbildning, hur man skulle förfara i en situation som denna.

I sitt beslut hänvisade JO i första hand till innehållet i 17 § sekretesslagen och anförde därefter följande.

Till belysning av bestämmelsens räckvidd må beaktas vad konstitutionsutskottet uttalade i sitt betänkande vid bestämmelsens tillkomst. (KU 1955:20 s. 3.) Däri anfördes bl. a. följande.

I övrigt uppställes i propositionen den begränsningen att utlämnande endast må vägras så länge utredningen pågår. Denna regel synes i och för sig lämplig. För att ytterligare klargöra sambandet mellan de begränsningar som sålunda skola gälla i tidsavseende förordar utskottet emellertid en jämkning i stadgandets lydelse. Enligt utskottets förslag skall utlämnande få vägras, när det "under pågående utredning" rörande någons taxering är av synnerlig vikt att innehållet i här avsedda handlingar icke kommer till den skattskyldiges kännedom. Denna regel innebär bl. a., att handlingen senast skall utlämnas, när en taxeringsmyndighet lagt handlingen till grund för ett beslut eller yrkande om taxeringen. Därefter verkställd utredning får självfallet icke leda till att handling, som sålunda stått till den skattskyldiges förfogande, ånyo innehålles. Har handlingen inkommit till taxeringsnämnd, bör densamma bliva tillgänglig för den skattskyldige, sedan nämnden givit honom underrättelse om ifrågasatt eller verkställd avvikelse från deklarationen. Om åter handlingen införskaffats av taxeringsintendent, får denne icke vägra utlämna handlingen, sedan han lagt handlingen till grund för yrkande i beskattningsnämnd eller skattedomstol. Handlingarna skola sålunda alltid stå den skattskyldige till buds för ett överklagande av taxeringsnämndens beslut eller ett bemötande av taxeringsintendentens yrkande.

Såväl lagtexten som förarbetena till lagen ger klart vid handen att hemlighållande av kontrolluppgift icke är till-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:37:46

låtet längre än till dess utredningen är avslutad. I fråga om taxeringsnämndens utredning upphör denna givetvis senast då taxeringen bestämmes. Att därefter vägra skattskyldig taga del av det material, som legat till grund för taxeringen är därför icke tillåtet. Ni förfor således felaktigt då Ni icke efterkom V:s begäran att få taga del av kontrolluppgifterna rörande skogsinkomsterna.

Det fel som i sistnämnda hänseende ligger Eder till last har uppenbarligen föranletts av att Ni — i avsaknad av de från V. infordrade uppgifterna — utgick från att utredningen icke kunde anses slutförd i och med taxeringsnämndens avgörande av taxeringsfrågan och att kontrolluppgiften därför med stöd av nyssnämnda bestämmelse i sekretesslagen kunde hemlighållas i avbidan på förväntad, fortsatt utredning i högre instans. Då denna uppfattning — ehuru felaktig — är i viss mån förklarlig finner jag felet icke vara av beskaffenhet att kunna medföra ansvar. Jag låter därför bero vid vad i saken förevarit. Jag vill dock framhålla att taxeringsnämndsordförande, som känner sig osäker om innebörden av någon för honom gällande bestämmelse, lämpligen bör taga kontakt med förste taxeringsintendenten eller annan befattningshavare hos länsstyrelsen, som kan förväntas lämna erforderlig upplysning i saken.

Fråga om TO:s skyldighet, att lämna skattskyldig upplysningar vid sidan om stadgad underrättelseskyldighet enligt taxeringsförordningen

En skattskyldig klagade över att hans TN — trots tre förfrågningar — icke lämnat honom förklaring till hur hans taxerade inkomst i detalj uträknats och varför avdrag för underhållsbidrag åt barn, som fyllt 16 år, icke kunde medges. Klaganden ansåg, att allmänheten borde kunna förvänta sig svar på frågor av dylik art.

I sitt beslut anförde JO.

Enligt Kungl. cirkulär den 18 oktober 1946 (SFS 1946:680)[1] bör myndighet tillhandagå allmänheten med erforderliga upplysningar i frågor, som berör myndighetens verksamhetsområde, såvida icke lämnande av sådant biträde av särskild anledning finnes medföra olägenhet. Vad här sagts gäller i princip även taxeringsnämnd. Vid bedömning av omfattningen av taxeringsnämnds skyldighet i detta hänseende må emellertid beaktas följande.

En taxeringsnämnd har till uppgift att på förhållandevis kort tid utreda och åsätta ett stort antal taxeringar. Den har därvid att följa detaljerade föreskrifter i taxeringsförordningen om formerna för sin verksamhet. Den har inget kansli och ingen expedition. Dess arbete utföres till största delen av en eller två personer, nämligen ordföranden och kronoombudet, vilka därtill oftast sköter sina taxeringsuppdrag vid sidan om ett ordinarie arbete. Även en tillsynes ringa merbelastning i form av råd och upplysningar till allmänheten utöver vad taxeringsförrdningen föreskriver, kan därför i många fall antagas medföra sådan olägenhet, att dylik service icke kan lämnas. Det torde i stället normalt få ankomma på länsstyrelsens taxeringssektion och den lokala skattemyndigheten att biträda allmänheten i dylika fall.

Vad Ni frågat om har icke enligt taxeringsförordningen ålegat kronoombudet eller ordföranden att besvara. På grund härav och då omständigheterna i övrigt icke ger anledning till antagande att kronoombudets underlåtenhet att lämna Eder begärda upplysningar kan läggas honom till last såsom tjänstefel finner jag ytterligare utredning i saken icke påkallad. Klagomålen lämnas därför utan vidare åtgärd.

[1] Det s. k. servicecirkuläret, som finns infört i lagboken efter 1 kap. utsökningslagen.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:37:46